

Franz Kafka: A törvény kapujában / fordította: Gáli József

A törvény kapuja előtt áll egy őr. Ehhez az őrhez odamegy egy vidékről jött ember, és engedélyt kér, hogy beléphessen a kapun. Az őr azonban azt mondja neki, hogy most nem engedélyezheti a belépést. Az ember töpreng, majd megkérdezi, hogy tehát akkor később léphet majd be? - Meglehet - mondja az őr -, most azonban nem. - Minthogy azonban a törvény kapuja, mint mindig, nyitva áll, és az őr arrébb megy, az ember előrehajol, hogy beleshessen a kapun. Amikor az őr ezt észreveszi, nevet, és így szól: - Ha ennyire csábít, hát kísérelj meg, és menj be tilalmam ellenére. De jegyezd meg: hatalmas vagyok. Pedig a legutolsó vagyok az őrök sorában. Teremről teremre őrök állnak, egyik hatalmasabb, mint a másik. Már a harmadik látványát én magam sem bírom elviselni. - Ilyen nehézségekre nem gondolt a vidékről jött ember, hiszen a törvénynek mindig, mindenki számára elérhetőnek kell lennie, gondolja, de ahogy most a bundás őr jobban szemügyre veszi, nagy, hegyes orrát, keskeny, fekete, tatár szakállát, úgy határoz, hogy inkább várakozik, amíg meg nem kapja a belépésre az engedélyt. Az őr ad neki egy zsámolyt, és megengedi, hogy oldalt, a kapu közelében leülhessen. Ott ül napokig, évekig. Többször is megpróbál bejutni, és zaklatja az őr kérdéseivel. Az őr gyakran veti alá kisebb kihallgatásnak, kérdezzgeti a szülőföldjéről és sok minden másról, de ezek közömbös kérdések, amilyeneket a nagyurak tesznek fel, és végül mindig azt mondja neki, hogy még nem engedheti be. Az ember, aki jól becsomagolt az útra, mindent felhasznál, legyen az bármennyire értékes is, hogy megvesztegesse az őr. Az úgyszólván mindent elfogad tőle, de közben így beszél: - Csak azért fogadom el, hogy ne hidd, bármit is elmulasztottál. - Az ember hosszú éveken át szinte szakadatlanul csak az őrre figyel. Megfeledkezik a többi őrrel, és úgy véli, bebocsáttatásának egyetlen akadálya ez az első. Átkozza a szerencsétlen véletlent, az első esztendőiben gátlástalanul, hangosan, később, ahogy öregszik, már csak úgy magában dörmögve. Gyermeteggé válik, és mivel az őr évekig tartó tanulmányozása közben annak prémgallérijában még a bolhákat is felfedezte, még a bolhákat is megkéri, segítsenek neki, és térítsék jobb belátásra az őr. Végezetül látása meggyengül, nem tudja, valóban sötétedik-e körülötte, vagy csak a szeme csalja meg. Most ugyan észrevesz a sötétségben valami fényt, mely kiolthatatlanul árad a törvény kapujából. Már nem él soká. Halála előtt az egész itt töltött idő minden tapasztalata azzá az egyetlen kérdéssé sűrűsödik össze a fejében, amelyet eddig még nem tett fel az őrnek. Magához inti őt, mert merevülő teste már nem tud felemelkedni. Az őrnek mélyen le kell hozzá hajolnia, mert a kettejük magasságának különbsége ugyancsak az ember rovására változott meg. - Most még mit akarsz megtudni? - kérdi az őr. - Telhetetlen vagy. - De hát mindenki a törvény felé igyekszik - mondja az ember -, hogyan lehetséges, hogy ennyi év alatt rajtam kívül senki sem kért bebocsáttatást? - Az őr látja, hogy az ember már a végét járja, s hogy hallását elmúlóban még utolérje, ráordít: - Itt rajtad kívül senki be nem léphetett volna. Ezt a bejáratot csak a te számodra jelölték ki. Most megyek és bezárom.

Ki akar törni, és a falakat megpróbálja szétfeszíteni, de azok feszítik ki őt, és ott marad ebben a megfeszítettségben, ebben a kifeszítettségben, és nem marad neki más, mint üvölteni, és most már örökké csak a megfeszítettsége és az üvöltése ő, minden, ami volt, már nincs, minden, ami lenne, az nem lesz, így hát számára az sincs, ami van. Beleterítették ebbe a pillanatba, de az előzőből meg a következőből kizárták, így hát üvölt egyetlen üvöltésben, kizárva az időből, bezárva egy térbe, amelyet nem rá méreteztek, mert ez a baj, a tér, hogy ehhez a térhez neki nincs köze, az égardtavilágon semmi köze nincs ehhez a struktúrához, ezekhez a perspektívákhoz, ezek a perspektívák nem alkalmasak arra, hogy létezni tudjon bennük, így hát nem is létezik, csak üvölt, és az üvöltés nem azonos a létezéssel, épp ellenkezőleg, az, az üvöltés a kétségbeesés, a ráébredés elmondhatatlanul szörnyű esete, mikor is az erre ítélt rájön, hogy ő a létezésből ki van zárva, s már nincs visszaút, ha volt egyáltalán odavezető, csapdába fogták, nincs menekülés, fáj minden, fáj az az egy, ami van még, a tény, hogy idekerült, ebbe a nem rá méretezett térbe, és üvölt, és azt üvölti, hogy ki akarok törni, és a falakat megpróbálom szétfeszíteni, de azok feszítenek ki engem, és ott maradok ebben a megfeszítettségben, ebben a kifeszítettségben, és nem marad számomra más, mint üvölteni, és most már örökké csak a megfeszítettségem és az üvöltésem vagyok, minden, ami számomra volt, már nincsen, minden, ami számomra lenne, az nem lesz, így hát nekem az sincs, ami van. Beleterítették ebbe a pillanatba, de az előzőből meg a következőből kizártak, így hát üvöltök egyetlen üvöltésben, kizárva az időből, bezárva egy térbe, amelyet nem rám méreteztek, mert ez a baj, a tér, hogy ehhez a térhez nekem nincs közöm, az égardtavilágon semmi közöm nincs ehhez a struktúrához, ezekhez a perspektívákhoz, ezek a perspektívák ugyanis nem alkalmasak arra, hogy létezni tudjam bennük, így hát nem is létezem, csak üvöltök, és az üvöltés nem azonos a létezéssel, épp ellenkezőleg, az, az üvöltés a kétségbeesés, a ráébredés elmondhatatlanul szörnyű esete, mikor is az erre ítélt rájön, én, hogy ő a létezésből ki van zárva, s már nincs visszaút, ha volt egyáltalán odavezető, csapdába fogták, nincs menekülés, fáj minden, fáj az az egy, ami van még, a tény, hogy idekerült, ebbe a nem rá méretezett térbe és struktúrába és perspektívák közé, és az ilyen csak üvölt és üvölt, és ezt üvölti, pontosan ezt.

Paul Valéry: Eupalinosz vagy az építész (részlet) / fordította: Somlyó György

---

Páratlan eszközt készített, amelynek segítségével a fény értelmes alakokat öltve s mintegy zenei tulajdonságokkal felruházva terjedt a térben, ahol a halandók mozognak. Ama szónokokhoz és költőkhöz hasonlatosan, ó Szókratész akikre az imént utaltál, ő is ismerte a szinte észrevehetetlen árnyalatok rejtelmes erejét. Senki se vehette észre, hogy míg egy látszatra oly egyszerű, de különös finomsággal könnyeddé tett kötömeg előtt áll, szinte fel sem tűnő görbületek, alig kivehető és mégis varázserejű hajlatok — szabály és szabálytalanság e kiszámított együttese, amelyet megalkotott és elrejtett, s amely éppoly ellenállhatatlan volt, amily megmagyarázhatatlan — egyenesen valamiféle boldogsághoz vezetik el. A mozgó szemlélő, aki láthatatlan jelenlétüknek engedelmessé, látványról látványra haladt, hosszú, néma szemlélődéstől a tetszés halk morajáig jutva, ahogy közeledett, hátrált, majd újra előbbre jött, a mű sugárzásában bolyongva, a mű által okozott megindultságban, saját elragadtatásának játékszereként.